

ARKADIUSZ DYMOWSKI

NAJNOWSZE ZNALEZISKA MONET RZYMSKICH Z PRAWOBRZEŻNEGO MAZOWSZA I PODLASIA

Prezentowane niżej znaleziska pochodzą z obszaru prawobrzeżnego Mazowsza i Podlasia w granicach przyjętych w opracowaniu Andrzeja Romanowskiego¹, z wyłączeniem północnej części województwa lubelskiego² i terenów zachodniej Białorusi. Ponadto uwzględniono odkrycia z terenu województwa mazowieckiego, w stosunku do których nie było możliwości sprecyzowania, z którego brzegu Wisły pochodzą. Ogółem w ramach tak określonego zakresu terytorialnego zgromadzono informacje o 139 monetach rzymskich z 84 nowych znalezisk dokonanych w ciągu ostatnich kilku lat.

Udało się dotrzeć tylko do nielicznych oryginałów prezentowanych niżej zabytków. Monety w ogromnej większości zostały określone i opisane na podstawie lepszej bądź gorszej jakości zdjęć. O ile nie zaznaczono inaczej, można uznać, że okoliczności odkrycia to amatorskie poszukiwania. W chwili rejestracji znalezisk wszystkie monety pozostawały w posiadaniu prywatnym. Przy znaleziskach obejmujących więcej niż jedną monetę, w przypadku braku wyraźnej adnotacji o wspólnym odkryciu numizmatów należy brać pod uwagę ewentualność, że monety mogły zostać odkryte pojedynczo na różnych stanowiskach³.

Dziękuję osobom, które przekazały mi informacje dotyczące okoliczności odkrycia monet i pomogły pozyskać zdjęcia znalezionych zabytków.

¹ A. Romanowski, *Znaleziska monet rzymskich z terenów kultury wielbarskiej na Podlasiu, prawobrzeżnym Mazowszu i zachodniej Białorusi*, WN LI, 2007, z. 1, s. 30 oraz mapa 1, s. 31.

² Odkrycia z obszaru województwa lubelskiego ujęte zostały w publikacji: A. Dymowski, *Najnowsze znaleziska monet rzymskich z Lubelszczyzny i Podkarpacia*, *Lubelskie Wiadomości Numizmatyczne*, t. XIV, 2008, s. 36–68.

³ W przypadku odkryć amatorskich stosunkowo trudno jest zdefiniować zakres pojęcia „znalezisko” w odniesieniu do miejsc, w których odnotowano więcej niż jedną monetę. Niejednokrotnie nie udaje się uzyskać szczegółowych informacji na temat okoliczności znalezienia monet, ich wzajemnego położenia i pochodzenia z jednego lub większej ilości stanowisk. W takim przypadku „znalezisko” może oznaczać zbiór znalezionych pojedynczo na różnych stanowiskach monet, o których informacje zostały uzyskane z jednego źródła i w stosunku do których nie można rozstrzygnąć, czy zostały odkryte razem, czy też oddzielnie.

Białobrzegi, gm. Nieporęt, pow. Legionowo

M.: nieznane miejsce nad Zalewem Zegrzyńskim. **D.:** nie później niż marzec 2007 r.

L.: 1 moneta.

Marek Aureliusz (Lucjusz Werus), denar, 161 r., Rzym, RIC III 463 (ryc. 1).

Av. Głowa w pr., IMP L AV[R]EL VERV[S AVG];

Rv. Providentia stojąca w l. trzyma glob i róg obfitości, PRO[V D]EOR TR [P] COS II.

Moneta w słabym stanie zachowania.

Białystok, m. woj., okolica

M.: łąka nad Narwią ok. 10 km na zachód od miasta; monety nr 2 i 3 znalezione w obrębie ok. 2 m, a nr 1 w odległości ok. 100 m od dwóch pozostałych. **D.:** lipiec 2006 r. **L.:** 3 monety.

1. **Trajan**, denar, lata 112–117, Rzym, RIC II ? (ryc. 2).

Av. Głowa lub popiersie w pr., [...]P COS VI P[P];

Rv. Wyobrażenia nieczytelne, [...]IMO PRINCI[...].

Ćwiartka krążka w słabym stanie zachowania zaopatrzona w otwór.

2. **Hadrian**, denar, lata 134–138, Rzym, 17 mm, RIC III 282 (ryc. 3).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., HADRIANVS — AVG COS III P P;

Rv. Wiktoria krocząca w pr. wyciąga poję szaty na szyi i trzyma gałązkę skierowaną w dół, [VICTORIA AVG].

Moneta w słabym stanie zachowania.

3. **Marek Aureliusz**, denar, lata 162–163, Rzym, 18 mm, RIC III 70 (ryc. 4).

Av. Głowa w pr., IMP M ANTONINVS [AV]G;

Rv. Providentia stojąca w l. trzyma glob i róg obfitości, [PROV DEOR TR] P XVI[ICO]S III.

Moneta w słabym stanie zachowania.

Bodzanów, gm. loco, pow. Płock, okolica

M.: nieznane miejsca (różne pola orne) w obrębie ok. 1,5 km. **D.:** nie później niż wrzesień 2007 r. (monety nr 1 i 4), październik 2007 r. (monety nr 2 i 5), listopad 2007 r. (moneta nr 3). **L.:** 5 monety.

1. *Republika* (P. Servilius Rullus?), denar, 100 r. przed Chr. (?), Rzym, RRC 328/1 (?) (ryc. 5).

Av. Popiersie (Minerwy?) w hełmie w l., ew. legendy nieczytelne;

Rv. Nieokreślone bóstwo (Wiktoria) w bidze w pr. trzyma gałązkę (?), ew. legendy nieczytelne.

Złamana połówka monety, w złym stanie zachowania.

2. **Vespazjan**, denar, lata 75–79, Rzym, 19 mm, RIC II 124b (ryc. 6).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w l., IMP [CAESAR] VESPASI[ANVS AV]G;

Rv. Jowisz stojący w l. składa ofiarę z patery nad ołtarzem, [IOVIS CVSTOS].

Moneta w złym stanie zachowania.

3. **Antoninus Pius**, denar, lata 145–161, 18 mm, Rzym, RIC III 155 (ryc. 7).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [A]NTONIN[VS] — AV[G PIVS PP];

Rv. Libertas stojąca w l. trzyma liczydło i róg obfitości, po bokach [L]IB — III[I], TR PO[T COS] III.

Moneta w słabym stanie zachowania.

4. **Antoninus Pius**, denar, lata 148–149, Rzym, RIC III 178 (ryc. 8).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONIN[VS] AV[G] — [PIVS] P P TR P XII;

Rv. Felicitas stojąca w l. trzyma kaduceusz i róg obfitości, [C]O[S] — IIII.

Moneta w słabym stanie zachowania, wyszczerbiona na brzegu.

5. Marek Aureliusz, denar, lata 162–163, Rzym, RIC III 68 (ryc. 9).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., M ANTONINVS AVG IMP II;
Rv. Providentia stojąca w l. trzyma glob i róg obfitości, PROV DEOR TR P XVII COS III.
Moneta w średnim stanie zachowania.

Brok, m., pow. Ostrów Mazowiecka, okolica

A) M.: pole orne w widłach rzek Bug i Brok. **D.:** sierpień 2006 r. **L.:** 1 moneta.
Republika (L. Cupiennius), denar (*subaeratus?*), 147 r. przed Chr., Rzym, RRC 218/1 (ryc. 10).

Av. Głowa Romy w hełmie w pr., z lewej róg obfitości, z prawej X;
Rv. Dioskurowie galopujący w pr.: u dołu L CVP (ligatura VP); w odcinku: [ROMA].
Moneta w słabym stanie zachowania, spod cienkiej powłoki białego srebra miejscami prześwituje różowawy metal (srebro niższej próby ?).

B) M.: nieznane. **D.:** nie później niż luty 2007 r. **L.:** 1 moneta.

Marek Aureliusz (Lucjusz Werus), denar, 165 r., Rzym, 17 mm, RIC III 540.
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., L VERV[S] AVG ARM PARTH M[A]X;
Rv. Jeniec partyjski siedzący w pr. ze skrepowanymi na plecach rękami, u jego stóp złożona broń, TR P V IMP III COS II.
Moneta w średnim stanie zachowania.

Chociszewo, gm. Czerwińsk nad Wisłą, pow. Płońsk

M.: wzgórek od strony Płocka. **D.:** nie później niż 2004 r. **L.:** 2 monety.

1. Antoninus Pius lub Marek Aureliusz (Faustyna Starsza lub Młodsza), denar (określenie według znalazcy, bliższych danych brak).
2. Walentynian I, Walens lub Gracjan, Ae3 (centenionalis), lata 364–378, nieokreślona mennica, RIC IX ?, typ „GLORIA ROMANORVM” (6, 7 lub 8) według LRBC (ryc. 11).

Av. Popiersie w pancerzu, draperii i diademie w pr., napisy otokowe nieczytelne;
Rv. Cesarz kroczący w pr. ciągnie za sobą jeńca i trzyma labarum, napisy w odcinku i w otoku oraz ew. znaki w polu nieczytelne.

Moneta w złym stanie zachowania.

Ciechanów, m. pow., okolica

A) M.: nieznane. **D.:** wrzesień 2004 r. **L.:** 1 moneta.

Marek Aureliusz, denar, lata 162–164, Rzym, RIC III 68 lub 96 (ryc. 12).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., M ANTONINVS AVG IMP II;
Rv. Providentia stojąca w l. trzyma glob i róg obfitości, PROV DEO[R TR P XVII(I)] COS III.

Moneta w słabym stanie zachowania.

B) M.: nieznane miejsce nad rzeką Wkrą. **D.:** nie później niż grudzień 2004 r. **L.:** 1 moneta.

Konstans, Ae3, lata 348–350, Siscia, RIC VIII 241 (ryc. 13).
Av. Popiersie w draperii, pancerzu, i diademie w pr., D N CONSTA-NS P [F A]VG;
Rv. Feniks stojący w pr. na skalistym wzgórzu, FEL TEMP REPARATIO, w odcinku: ASIS (znak zbliżony kształtem do błyskawicy).
Moneta w słabym stanie zachowania⁴.

⁴ Po wyrazie ASIS w leg. Rv. podano tylko przybliżoną formę znaku mennicznego, który podaje RIC (przyp. red.).

C) M.: nieznanne miejsce w obrębie kilkuset metrów. **D.:** nie później niż wrzesień 2007 r. (moneta nr 1) i nie później niż październik 2007 r. (moneta nr 2). **L.:** 2 monety.

1. *Republika* (Ti. Claudius Nero), denar *serratus*, r. 79 przed Chr., Rzym, 18 mm, RRC 383/1 (ryc. 14).

Av. Popiersie Diany w pr. z łukiem i kołczanem na ramieniu, z prawej [S.C];

Rv. Wiktoria w bidze w prawo trzyma wieniec i gałązkę palmową, poniżej ALXXIII; w odcinku w dwóch wierszach: TI CLAVD TI [F] / [A]P N.

Moneta w słabym stanie zachowania.

2. *Republika* (Vibius Pansa Caetronianus), denar (*subaeratus?*), 48 r. przed Chr., Rzym, 18 mm, RRC 449/2 (ryc. 15).

Av. Głowa Bachusa w pr. w wieńcu z bluszczu, z lewej: PAN[SA];

Rv. Ceres krocząca w pr. trzyma dwie pochodnie, przed nią pług, z lewej: [C] VIBIVS C F C [N].

Moneta w słabym stanie zachowania.

Cieszkowo Kolonia, gm. Baboszewo, pow. Płońsk

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż październik 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Antoninus Pius, denar, lata 147–148, Rzym, 18 mm, RIC III 162–169 (ryc. 16).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS AVG] PIVS P P TR P XI;

Rv. Postać kobieca stojąca w l., napisy otokowe nieczytelne.

Moneta w słabym stanie zachowania.

Czerwińsk nad Wisłą, gm. loco, pow. Płońsk, okolica

M.: nieznanne miejsce nad Wisłą. **D.:** nie później niż wrzesień 2004 r. **L.:** 1 moneta.

Hadrian (117–138), denar, Rzym (?), RIC II ? (267 ?) (ryc. 17).

Av. Głowa w pr., [...][I][...];

Rv. Postać kobieca (Salus?) zwrócona w pr. nad ołtarzem (?), napisy otokowe nieczytelne.

Moneta w złym stanie zachowania, jej wygląd może sugerować przepalenie.

Dobrzyniewo Duże, gm. loco, pow. Białystok

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż marzec 2007 r. **L.:** 1 moneta.

Marek Aureliusz, denar, lata 161–162, Rzym, RIC III 40 odm. (inny typ portretu), BMC IV 185 (ryc. 18).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., IMP M AVREL ANTONINVS AVG;

Rv. Concordia siedząca w l. trzyma paterę i opiera l. łokieć o figurkę Spes stojącą na rogu obfitości, CON[C]ORD A[VG] TR P XVI; w odcinku: COS III.

Moneta w średnim stanie zachowania.

Drohiczyn, m., pow. Siemiatycze

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż wrzesień 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Gordian III, antoninian, lata 241–243, Rzym, RIC VI 83 (ryc. 19).

Av. Popiersie w draperii i w pancerzu, w koronie promienistej w pr., IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG;

Rv. Sol stojący na wprost z głową w l. unosi pr. rękę i trzyma glob, AETERNITATI [AVG].

Moneta w średnim stanie zachowania.

Działdowo, m. pow., okolica

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż październik 2005 r. **L.:** 1 moneta.

H a d r i a n, denar, r. 118, Rzym, RIC II 41 (ryc. 20).

Av. Popiersie w wieńcu laurowym w pr. z draperią na l. ramieniu, IMP CAESAR TRAIAN HADRIANVS AVG;

Rv. Fortuna siedząca w l. trzyma wiosło i róg obfitości, P M TR P COS II; w odcinku: FORT RED.

Moneta w słabym stanie zachowania.

Gołymin, gm. loco, pow. Ciechanów, okolica

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż wrzesień 2006 r. **L.:** 1 moneta.

M a r e k A u r e l i u s z, denar, lata 163–180, Rzym, RIC III ? (ryc. 21).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [...]AN[...];

Rv. Mars stojący w pr. trzyma włócznię i opiera się na tarczy, legendy nieczytelne.

Moneta w złym stanie zachowania.

Goździk, gm. Górzno, pow. Garwolin

M.: pole orne. **D.:** wrzesień 2006 r. **L.:** 1 moneta.

M a r e k A u r e l i u s z (Antoninus Pius), denar, po 161 r., Rzym, 18 mm, RIC III 441–441a.

Av. Głowa (lub popiersie) w pr., [DI]VVS [ANTO]NINVS;

Rv. Kwadratowy ołtarz, [DIVO PIO].

Moneta w złym stanie zachowania.

Grodziec, gm. Czerwińsk nad Wisłą, pow. Płońsk

M.: pole orne. **D.:** październik 2006 r. **L.:** 1 moneta.

M a r e k A u r e l i u s z (161–180), dupondius, Rzym, 25 mm, RIC III ? (ryc. 22).

Av. Głowa w koronie promienistej w pr., napisy otokowe nieczytelne;

Rv. Postać kobieca stojąca w l., po bokach [S]-C, napisy otokowe nieczytelne.

Moneta w złym stanie zachowania.

Hołowienki, gm. Sabnie, pow. Sokółów Podlaski

M.: pole orne w obrębie ok. 100 m. **D.:** maj 2005 r. (moneta nr 2) i wrzesień 2006 r. (moneta nr 1). **L.:** 2 monety.

1. **M a r e k A u r e l i u s z** (Antoninus Pius), denar, po 161 r., Rzym, 17 mm, RIC III 436 (ryc. 23).

Av. Głowa w pr., DIVVS ANTONINVS;

Rv. Stos pogrzebowy zwieńczony kwadrygą, CONSECRATIO.

Moneta w średnim stanie zachowania.

2. **M a r e k A u r e l i u s z** (Faustyna Młodsza), denar, lata 161–176, Rzym, RIC III 713 (ryc. 24).

Av. Popiersie w draperii w pr. FAVSTINA — AVGVSTA;

Rv. Salus siedząca w l. karmi węża owiniętego wokół ołtarza, SALVS.

Moneta w średnim stanie zachowania, rozwarstwienia blachy.

Jadów, gm. loco, pow. Wołomin

M.: w pobliżu starego dworu. **D.:** nie później niż październik 2007 r. **L.:** 1 moneta.

Aleksander Sewer, sesterc, lata 229–231, Rzym, 29 mm, RIC IV 491 lub 500 lub 511 (ryc. 25).

Av. Popiersie w wieńcu laurowym (w draperii lub z draperią na l. ramieniu) w pr., [IMP S]EV ALE[ANDER AVG];

Rv. Sol stojący w l. z uniesioną pr. ręką, w l. trzyma glob, po bokach S-C, [...]R[...]CO[...].
Moneta słabym stanie zachowania.

Kamienica, gm. Załuski, pow. Płońsk

M.: pole orne od strony wsi Przyborowice. **D.:** nie później niż październik 2005 r. (monety nr 1 i 3), listopad 2005 r. (moneta nr 2), sierpień 2006 r. (moneta nr 4). **L.:** 4 monety.

1. We spazjan, denar, lata 78–79, Rzym, RIC II 131 (ryc. 26).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [CAESAR VE]SPASIAN[VS AVG];

Rv. Annona siedząca w l. trzyma snopek zboża na łonie, [ANNONA A]VG.

Moneta w słabym stanie zachowania.

2. Trajan, denar, lata 112–114, Rzym, RIC II 293 (ryc. 27).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr. z draperią na l. ramieniu, IMP [T]RAIANO AVG GER DAC [P M TR] P C[OS] VI P P;

Rv. Kolumna Trajana zwieńczona posągami cesarza, na bazie dwa orły, SPQR OPTI-MO PRINCIPI.

Moneta w słabym stanie zachowania, rozwarstwienia blachy.

3. Antoninus Pius, denar, lata 148–149, Rzym, RIC III 183 (ryc. 28).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS AVG — PIVS P P TR P XII;

Rv. Cesarz stojący w l. składa ofiarę z patery nad trójnogiem, [C]OS — IIII.

Moneta w średnim stanie zachowania.

4. Antoninus Pius (Marek Aureliusz), denar, lata 145–147, Rzym, RIC III 429a (ryc. 29).

Av. Głowa w pr., AVRELIVS CAE-SAR AVG PII F;

Rv. Honos stojący w l. trzyma gałązkę i róg obfitości, COS — II.

Moneta w średnim stanie zachowania.

Kikoły, gm. Pomiechówek, pow. Nowy Dwór Mazowiecki

M.: pole orne nad Narwią. **D.:** wrzesień 2006 r. **L.:** 1 moneta.

Kommodus, denar, 192 r., Rzym, 18 mm, RIC III 241 (ryc. 30).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., L AEL AVREL CO-MM AVG P FEL;

Rv. Libertas stojąca w pr. trzyma pileus i długą łaskę, z pr. w polu gwiazda, [LIB AVG P M TR P XVII] COS VII P P.

Moneta w słabym stanie zachowania.

Kleszewo, gm. i pow. Pułtusk

M.: pole orne o niewielkiej powierzchni na wysokim tarasie Narwi przy dawnym korycie. **D.:** nie później niż czerwiec 2005 r. **L.:** 4 monety.

1. Trajan, denar, lata 114–117, Rzym, RIC II 347.

Av. Popiersie w draperii, i wieńcu laurowym w pr., [IMP CAES NER TRAIANO OPTIMO AV[G GE]R DAC;

Rv. Geniusz stojący w l. trzyma paterę i kłosy zboża, P M [TR P COS] VI P P SPQR.

Moneta w słabym stanie zachowania, lekko ukruszona przy brzegu.

2. Hadrian, denar, lata 125–128, Rzym, RIC II 161.

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [HADRIAN]VS — AV[G VSTVS];

Rv. Roma stojąca w l. trzyma Wiktorię i włócznię, CO[S III].

Moneta w złym stanie zachowania.

3. **Antoninus Pius**, denar, lata 147–148, Rzym, RIC III 162.
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS AVG — PIVS P P TR P XI;
Rv. Annona stojąca w l. trzyma kłosa zboża nad modiumem i kotwicę, COS — IIII.
Moneta w słabym stanie zachowania.
4. **Kommodus**, denar, lata 188–189, Rzym, RIC III 173.
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., M COMM A[NT P FE]L AVG BRIT;
Rv. Jowisz stojący w l. trzyma błyskawicę i długie berło, u jego stóp z l. orzeł, [IOV IVVEN
P M TR] P XIII COS V P [P].
Moneta w słabym stanie zachowania.

Kobylniki, gm. Wyszogród, pow. Płock

M.: przy kościele. **D.:** 2003 lub 2004 r. **L.:** 1 moneta.

Antoninus Pius, denar *subaeratus*, lata 160–161, Rzym, RIC III 313c (ryc. 31).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [ANTO]NINVS AVG [PI]VS P P TR P XXIII;

Rv. Pietas stojąca w l. pomiędzy dwójką dzieci, trzyma dwoje dzieci na ramionach,
PIETAT[I AVG COS] IIII.

Moneta w słabym stanie zachowania.

Kołożąb, gm. Sochocin, pow. Płońsk

M.: pagórek nad doliną rzeczki, ok. 100 m od drogi Płońsk–Nasielsk. **D.:** nie później niż luty 2007 r. **L.:** 1 moneta. **Kom.:** w odległości ok. 15 m znaleziono fragment srebrnej ozdoby (bransolety?).

Trajan, denar, lata 103–111, Rzym, 19 mm, RIC II 131 (ryc. 32).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [IMP TRAIAN]O AVG GER DAC P [M TR P];

Rv. Wiktoria krocząca w l. trzyma wieniec i liść palmowy, [COS V P P SPQR OPTIMO]
PRINC.

Fragment monety wycięty w kształt podobny do trójkąta, którego jeden bok stanowi oryginalne obrzeże monety; w monecie wykonano dwa otwory, symetrycznie po obydwu stronach portretu cesarza na awersie; w słabym stanie zachowania.

Krasnosielc, gm. loco, pow. Maków Mazowiecki

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż grudzień 2006 r. **L.:** 1 moneta.

Antoninus Pius (Marek Aureliusz), denar, lata 147–160 (?), Rzym, 18 mm, RIC III ? (ryc. 33).

Av. Głowa w pr., AVRELIVS CAE-SAR AG[G P]II [F];

Rv. Postać (Mars? Minerva? Virtus?) stojąca w l. w hełmie, [...]II[...].

Moneta w złym stanie zachowania.

Krubin, gm. Wieliszew pow. Legionowo

M.: łąka na północ od wsi. **D.:** maj 2004 r. **L.:** 1 moneta.

Antoninus Pius, denar, lata 140–143, Rzym, RIC III 73 (ryc. 34).

Av. Głowa w pr., ANTONINVS AVG PI-VS P P TR P COS III;

Rv. Italia siedząca w l. na globie trzyma róg obfitości i berło, ITA-LIA.

Moneta w dobrym stanie zachowania.

Lipno, m. pow., okolica

M.: pole orne w obrębie ok. 50 m. **D.:** sierpień 2007 r. **L.:** 2 monety.

1. **H a d r i a n**, denar, lata 125–128, Rzym, RIC II 161 (ryc. 35).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., HADRIANVS — AV[GVS]T[VS];
Rv. Roma stojąca w l. trzyma figurkę Wiktorii i wólcznę, COS — III.
Moneta w średnim stanie zachowania.
2. **M a r e k A u r e l i u s z** (161–180), denar, Rzym (naśladownictwo), 18 mm, hybryda awersu denara z błędną legendą (poprawnie: IMP M ANTONINVS AVG) emisji z lat 161–163 (RIC III s. 216–219) z rewersem denara emisji pośmiertnej dla Antoninusa Piusa (RIC III 431–432) (ryc. 36).
Av. Głowa w pr., [I]MP ANTONINVS AVG;
Rv. Orzeł w pr. z głową w l. stojący na ołtarzu udekorowanym girlandami, CONS[ECRATI]O.
Moneta w średnim stanie zachowania, lekko skorodowana.

Liw, gm. loco, pow. Węgrów

M.: stanowisko polskiej artylerii z okresu powstania listopadowego. **D.:** nie później niż luty 2005 r. **L.:** 4 monety.

1. **A u g u s t**, as, 7 r. przed Chr., Rzym, RIC I 427 (ryc. 37).
Av. Głowa w pr., [CAESAR AVGV]ST PONT MAX [TRIBVNIC POT];
Rv. Duże litery [S]C, w otoku: [L LV]RIVS [A]GRIP[PA III VIR AAAFF].
Moneta w słabym stanie zachowania.
2. **K l a u d i u s z**, as, lata 50–54, Rzym, RIC I 113 (ryc. 38).
Av. Głowa w l., TI CLAVDIVS CAESAR AVG P M TR P IMP P P;
Rv. Libertas stojąca na wprost z głową w pr. trzyma pileus i unosi l. rękę, po bokach S-C, [LIBERT]AS — AVGVSTA.
Moneta w słabym stanie zachowania.
3. **W e s p a z j a n** lub **T y t u s**, as lub dupondius, lata 69–81, Rzym, RIC II ? (ryc. 39).
Av. Głowa w pr., napis otokowy nieczytelny;
Rv. Zarys stojącej postaci, po bokach S-[C], legenda otokowa nieczytelna.
Moneta w złym stanie zachowania.
4. **N e r w a**, as, lata 96–97, Rzym, RIC II 51 lub 77 lub 94 (ryc. 40).
Av. Głowa w wieńcu laurowym (?) w pr., napis otokowy nieczytelny;
Rv. Aequitas stojąca w l. trzyma wagę i róg obfitości, [A]EQV[ITAS AVGV]VST, po bokach S-C.
Moneta w słabym stanie zachowania.

Liw, gm. loco, pow. Węgrów, okolica

M.: pole orne ok. 1200 m na północny-zachód od mostu na rzece Liwiec, pomiędzy drogą Liw–Węgrów a prostopadłą do niej drogą biegnącą do miejscowości Krypy. **D.:** wrzesień 2006 r. **L.:** 1 moneta.

- A n t o n i n u s P i u s**, denar, lata 158–159, Rzym, 17 mm, 2,86 g, RIC III 290a (ryc. 41).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS AVG — PIVS P P TR P XXII;
Rv. Świątynia ośmiokolumnowa, wewnątrz której stoją posągi Augusta i Liwii, TEMPLV[M DIV] AVGV REST; w odcinku: COS IIII.
Moneta w średnim stanie zachowania, rozwarstwiona lub pęknięta blacha.

Łętów, gm. Borowie, pow. Garwolin

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż październik 2006 r. **L.:** 1 moneta.
W e s p a z j a n, denar (według określenia znalazcy, bliższych danych brak).

Łomża, pow. grodzki

M.: nieznane. **D.:** sierpień 2007 r. **L.:** 1 moneta.

Marek Aureliusz (Faustyna Młodsza), denar, Rzym (naśladownictwo), 18 mm, hybryda awersu denara Faustyny Młodszej emisji z lat 161–176 (RIC III s. 268–272) z rewersem denara Trajana emisji z lat 103–111 (RIC II 169–170) (ryc. 42).

Av. Popiersie w draperii w pr., FAVSTINA AVGVSTA;

Rv. Aequitas stojąca w l. trzyma wagę i róg obfitości, SPQR OPTIMO PRINCIPI.

Moneta w średnim stanie zachowania.

Łukomie, gm. Rościszewo, pow. Sierpc

M.: pole orne. **D.:** nie później niż czerwiec 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Antoninus Pius, denar (według określenia znalazcy, bliższych danych brak).

Mława, m. pow., okolica

M.: nieznane. **D.:** nie później niż wrzesień 2004 r. **L.:** 1 moneta. **Zbiór:** prawdopodobnie Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej w Mławie.

Republika, M. Fontei us Capito, denar, 55 r. przed Chr., Rzym, 17 mm, RRC 429/1.

Av. Popiersie Marsa w draperii i w hełmie w pr., z trofeum na ramieniu, [P FONTEIVS P F CAPITO III VIR];

Rv. Wojownik na koniu galopujący w pr. kieruje włócznią w stronę dwóch pieszych wojowników poniżej, [MN FONT TR] MI[L].

Moneta w słabym stanie zachowania.

Mońki, m. pow., okolica

M.: nieznane. **D.:** nie później niż wrzesień 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Marek Aureliusz (161–180), denar (*subaeratus?*), Rzym, 16 mm, 1,85 g, RIC III ? (ryc. 43).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., M ANTONINVS [...];

Rv. Aequitas stojąca w l. trzyma wagę i róg obfitości, [...X[...]]II[...].

Moneta w złym stanie zachowania, otwór w kształcie łezki w okolicy środka krążka.

Nasielsk, m., pow. Nowy Dwór Mazowiecki, okolica

A) **M.:** pole orne przy starym brodzie przez rzekę. **D.:** nie później niż listopad 2006 r. **L.:** 1 moneta. **Kom.:** razem z monetą znaleziono „dziwne” muszle.

Dom i cjan, denar, lata 95–96, Rzym, 18 mm, RIC II 192.

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., IMP [CAES D]OMIT AVG GER M P M TR P XV;

Rv. Minerwa stojąca w l. trzyma błyskawicę i opiera się na włóczni, u jej stóp tarcza, IMP XXII COS XVII CENS P P P.

Moneta w słabym stanie zachowania.

B)⁵ **M.:** nieznane. **Ok.:** podczas kopania fundamentów. **D.:** nie później niż 2007 r. **L.:** 1 moneta.

⁵ Znalezisko solida Konstansa spod Nasielska było już publikowane w: A. Dymowski, *Przypadkowe znaleziska monet rzymskich*, Przegląd Numizmatyczny, 2007, nr 2, s. 53–56. Moneta ta została tam omyłkowo opisana jako solid Konstancjusza II (errata w Przeglądzie Numizmatycznym, 2007, nr 4, s. 51). W tej samej publikacji zamieszczono również informacje o kilku innych monetach rzymskich odkrytych na terenie prawobrzeżnego Mazowsza.

K o n s t a n s, solid, lata 340–350, Siscia, ok. 4 g, RIC VIII Siscia 116 (ryc. 44).

Av. Popiersie w diademie, draperii i pancerzu w prawo, FL IVL CONS-TANS P F AVG;
Rv. Dwie Wiktorie zwrócone do siebie trzymają pomiędzy sobą wieniec z napisem:
VOT / X / MVL / XX; w odcinku: [SI]S*; w otoku napis: OB VICTORIAM
TRIVMPHALEM.

Moneta czytelna, ale mocno uszkodzona (pęknięta blacha). Solid zaopatrzony był prawdopodobnie w uszko, ślady mocowania którego widoczne są zarówno na awersie (nad głową cesarza), jak i na rewersie (w odcinku z oznaczeniem mennicy).

Nieciecz, gm. Sabnie, pow. Sokółów Podlaski

M.: nieznane. **D.:** sierpień 2007 r. **L.:** 1 moneta.

Nieokreślony cesarz z I–III w., as (?), nieokreślona mennica, 22 mm, RIC ? (ryc. 45).

Av. Zarys głowy w wieńcu laurowym w pr., napisy otokowe nieczytelne;

Rv. Nieczytelny.

Moneta w złym stanie zachowania.

Nowy Dwór Mazowiecki, m. pow.

A) M.: nieznane, w pobliżu Twierdzy Modlin. **D.:** nie później niż kwiecień 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Septymian Sewer, denar, lata 200–201, Rzym, RIC IV 167a.

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., SEVERVS AVG — PARTH MAX;

Rv. Cesarz stojący w l. składa ofiarę z patery nad ołtarzem i trzyma włócznię, RESTITVTOR
— VRBIS.

Moneta w dobrym stanie zachowania, zaopatrzona w otwór (nad głową cesarza na awersie).

B) M.: nieznane, w pobliżu Twierdzy Modlin. **D.:** listopad 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Neron, denar, lata 66–67, Rzym, RIC I 67 (ryc. 46).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [IM]P N[ER]O CAESAR — AVGVSTVS;

Rv. Salus siedząca w l. trzyma patere, w odcinku: SALVS.

Moneta w złym stanie zachowania.

C) M.: nieznane, w pobliżu Twierdzy Modlin na niewielkim obszarze. **D.:** listopad 2005 r. **L.:** 2 monety.

1. Antoninus Pius (Faustyna Starsza), denar *subaeratus*, lata 141–161, Rzym, 18 mm, RIC III 381a-b (?) (ryc. 47).

Av. Popiersie w draperii w pr., legenda otokowa nieczytelna;

Rv. Dwie zwrócone do siebie stojące postaci (podają sobie ręce?), napisy otokowe nieczytelne.

Moneta w złym stanie zachowania.

2. Nieokreślony cesarz, naśladownictwo, denar (?) lub follis (?), nieokreślona mennica, brąz (?), 18 mm (ryc. 48).

Av. Głowa w pr., w otoku zbarbaryzowane (?) napisy;

Rv. Nieczytelny, w odcinku widoczne nieczytelne litery (?).

Moneta w złym stanie zachowania.

D) M.: nieznane miejsce w pobliżu Twierdzy Modlin. **D.:** nie później niż marzec 2007 r. **L.:** 1 moneta.

Marek Aureliusz (Faustyna Młodsza), denar, lata 161–176, Rzym, RIC III 694–496 (ryc. 49).

Av. Popiersie w draperii w pr., [FAV]STINA — AVGV[STA];
Rv. Junona stojąca w l. w welonie trzyma paterę i długie berło, u jej stóp z lewej paw,
[IVN]ONI — RE[GI]NAE.
Moneta w złym stanie zachowania, rozwarstwienia metalu na rewersie.

Nowy Dwór Mazowiecki, m. pow., okolica

M.: nieznanne miejsce w stronę Zakroczymia. **D.:** 2003 lub 2004 r. **L.:** 19 monet. Na podstawie posiadanych informacji trudno stwierdzić, czy monety zostały znalezione razem (skarby?), czy oddzielnie, ale na stosunkowo niewielkim obszarze.

1. Gallien, antoninian, lata 260–268, Siscia, RIC V 585 (ryc. 50).
Av. Głowa w koronie promienistej w pr., GALLIEN[V]S AVG;
Rv. Uberitas stojąca w l. trzyma kiść winogron i róg obfitości, V[BE]RI[TAS AV]G.
Moneta w złym stanie zachowania.
2. Aurelian (270–275), antoninian, nieokreślona mennica, RIC V 233 lub 347 lub podobne (ryc. 51).
Av. Popiersie w pancerzu (i w draperii?), w koronie promienistej w pr., napisy otokowe nieczytelne;
Rv. Z prawej czytelna postać z wyciągniętą ręką, [...]ORO[...] (RESTITVTOR ORIENTIS lub RESTITVTOR ORBIS).
Moneta w złym stanie zachowania.
3. Konstantyn Wielki (Konstantyn II), Ae3 (follis), lata 318–320, Heraclea, RIC VII 32 (?) (ryc. 52).
Av. Popiersie w stroju cesarskim z globem i z berłem, w wieńcu laurowym w pr., [D N FL CL CONSTANTINVS NO]B C;
Rv. Brama obozowa z trzema wieżyczkami, PROVIDEN-[TIAE CAE]SS; w odcinku: SMHA; w polu z pr. dwie kropki.
Moneta w złym stanie zachowania.
4. Konstantyn Wielki (Kryspus), Ae3 (follis), rok 320, Siscia, RIC VII 123 (ryc. 53).
Av. Popiersie w pancerzu, w wieńcu laurowym w pr. z włócznią skierowaną na wprost i tarczą na l. ramieniu, IVL CRISPVS NOB CAES;
Rv. Sztandar z napisem VOT / X, po obydwu stronach siedzący jeńcy; w odcinku: ASIS*;
w polu z l.: S, w polu z pr.: F / HL; w otoku: VIRTVS — EXERCIT.
Moneta w średnim stanie zachowania.
5. Konstantyn Wielki (nieokreślony cesarz), Ae3 lub Ae4 (follis), lata 330–337, nieokreślona mennica, RIC VII ?, typ „GLORIA EXERCITVS (2 sztandary)” według LRBC (ryc. 54).
Av. Popiersie (w wieńcu laurowym?) w pr., [...N]OB[C];
Rv. Dwaj żołnierze zwrócenii do siebie trzymają włócznie i opierają się na tarczach, pomiędzy nimi dwa znaki legionowe, napis w odcinku nieczytelny, w otoku: [GLORIA EXERCITVS].
Moneta w złym stanie zachowania.
6. Konstans lub Konstancjusz II, Ae4 (follis), lata 341–346, nieokreślona mennica, RIC VIII ?, typ „VOT/XX/MVLT/XXX” według LRBC (ryc. 55).
Av. Głowa w diademie w pr., D N C[...]S P F [AV]G;
Rv. W wieńcu: [VOT] / XX / [M]VL[T] / XXX; napis w odcinku nieczytelny.
Moneta w złym stanie zachowania.
7. Konstans lub Konstancjusz II (?), Ae4 (follis), lata 341–346 (?), nieokreślona mennica, RIC VIII ?, typ „VICTORIAE DD AVGG Q NN” (?), według LRBC (ryc. 56).
Av. Popiersie w prawo, legenda otokowa nieczytelna;

- Rv. Dwie Wiktorie zwrócone do siebie trzymają wieńce, napis w odcinku i w otoku nieczytelny.
Moneta w złym stanie zachowania.
8. Konstantynusz II, Ae3, lata 351–361, nieokreślona mennica, RIC VIII ?, typ „FEL TEMP REPARATIO, upadający jeździec”, według LRBC (ryc. 57).
Av. Popiersie w zbroi, draperii, i diademie w pr., D N CONS[TANTIV]S P F A[VG];
Rv. Żołnierz w hełmie zwrócony w l. z tarczą na l. ramieniu przebija włócznią upadającego jeźdźca, napis w odcinku nieczytelny, [FE]L TE[M]P REP[ARATIO],
Moneta w złym stanie zachowania.
9. Konstantynusz II, Ae3, lata 351–361, nieokreślona mennica, RIC VIII ?, typ „FEL TEMP REPARATIO, upadający jeździec”, według LRBC (ryc. 58).
Av. Popiersie w zbroi, draperii, i diademie w pr., legenda otokowa nieczytelna;
Rv. Żołnierz w hełmie zwrócony w l. z tarczą na l. ramieniu przebija włócznią upadającego jeźdźca, napisy w odcinku i w otoku nieczytelne.
Moneta w złym stanie zachowania.
10. Konstantynusz II, Ae4, lata 351–361, nieokreślona mennica, RIC VIII ?, typ „FEL TEMP REPARATIO, upadający jeździec”, według LRBC (ryc. 59).
Av. Popiersie w zbroi, draperii, i diademie w pr., legenda otokowa nieczytelna;
Rv. Żołnierz w hełmie zwrócony w l. z tarczą na l. ramieniu przebija włócznią upadającego jeźdźca, napisy w odcinku i w otoku nieczytelne.
Moneta w złym stanie zachowania.
11. Konstantynusz Gallus, Ae3, lata 351–354, Siscia, RIC VIII 351 lub 354 (ryc. 60).
Av. Popiersie w zbroi i w draperii w pr., D N CONSTANTIVS IVN NOB C;
Rv. Żołnierz w hełmie zwrócony w l. z tarczą na l. ramieniu przebija włócznią upadającego jeźdźca, FEL [TEMP] REP[AR]ATIO; w odcinku: [A]SIS[?],
Moneta w złym stanie zachowania.
12. Konstantynusz Gallus, Ae3, lata 351–354, nieokreślona mennica, RIC VIII ?, typ „FEL TEMP REPARATIO, upadający jeździec”, według LRBC (ryc. 61).
Av. Popiersie w zbroi i w draperii w pr., D [N] CONSTA[NATIV]S IVN NOB C;
Rv. Żołnierz w hełmie zwrócony w l. z tarczą na l. ramieniu przebija włócznią upadającego jeźdźca, FEL TEMP [REPAR]ATI[O]; napis w odcinku nieczytelny.
Moneta w złym stanie zachowania.
13. Walentynian I, Ae3 (centenionalis), lata 364–367, Thessalonica, RIC IX 18a (ryc. 62).
Av. Popiersie w zbroi i w draperii, w diademie w pr., [D N VAL]JENT[INIANVS P F AVG].
Rv. Wiktorija krocząca w l. trzyma wieniec i liść palmowy, SECVRITAS — REI PVBLICAE; w odcinku [?TE]SA, ew. znaki w polu nieczytelne.
Moneta w słabym stanie zachowania.
14. Walens, Ae3 (centenionalis), lata 364–378, nieokreślona mennica, RIC IX ?, typ „SECVRITAS REIPVBLICAE”, według LRBC (ryc. 63).
Av. Popiersie w zbroi i w draperii, w diademie w pr., D N VALEN-SP F AVG;
Rv. Wiktorija krocząca w l. trzyma wieniec i liść palmowy, SECVRITAS — REI PVBLICAE; napis w odcinku i ew. znaki w polu nieczytelne.
Moneta w słabym stanie zachowania.
15. Walentynian I, Walens lub Gracjan, Ae3 (centenionalis), lata 364–378, nieokreślona mennica, RIC IX ?, typ „GLORIA ROMANORVM” (6, 7 lub 8), według LRBC (ryc. 64).
Av. Popiersie w zbroi i w draperii, w diademie w pr., legenda otokowa nieczytelna.
Rv. Cesarz kroczący w pr. ciągnie za sobą jeńca i trzyma labarum, napisy w odcinku i w otoku oraz ew. znaki w polu nieczytelne.
Moneta w słabym stanie zachowania.

16. *Arka diusz* (Honoriusz), Ae4, lata 404–406, Konstantynopol lub Aleksandria, RIC X 109 lub 112 lub 115–116 lub 121 (ryc. 65).
Av. Popiersie (w zbroi i draperii?) w diademie w pr., [D N HON]O[RIVS P F AVG];
Rv. Krzyż, [CONCORDI]A AVG, napis w odcinku nieczytelny.
Moneta w złym stanie zachowania.
17. Nieokreślony cesarz z IV–V w., Ae4, nieokreślona mennica (ryc. 66).
Av. Zarys popiersia w pr., legendy nieczytelne.
Rv. Nieczytelny.
Moneta w złym stanie zachowania.
18. Nieokreślony cesarz z IV–V w. (?), Ae3 (?), nieokreślona mennica.
Av. i Rv. Nieczytelne.
Moneta w złym stanie zachowania.
19. Nieokreślony cesarz z IV–V w. (?), Ae4 (?), nieokreślona mennica.
Av. i Rv. Nieczytelne.
Moneta w złym stanie zachowania.

Nowy Nacpolsk, gm. Naruszewo, pow. Płońsk

- M.:** nieznane. **D.:** październik 2006 r. **L.:** 1 moneta.
Antoninus Pius, denar, lata 152–153, Rzym, RIC III 221 (?) (ryc. 67).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [...]PIV[...]VII;
Rv. Postać kobieca (Annona?), stojąca w l., trzyma nieokreślony atrybut i kładzie rękę na modusie (?), legendy nieczytelne.
Moneta w złym stanie zachowania, mocno ukruszona przy brzegu.

Opinogóra, gm. loco, pow. Ciechanów, okolica

- M.:** nieznane. **D.:** nie później niż wrzesień 2004 r. **L.:** 1 moneta.
Republika (L. Farsuleius Mensor), denar, 75 r. przed Chr., Rzym, RRC 392/1a (ryc. 68).
Av. Popiersie Libertas w draperii i w diademie w pr., z lewej pileus i nieokreślone cyfry, z prawej: S.[C] MENSOR;
Rv. Roma w bidze w pr., z lewej postać w todzie wsiadająca do bigi, u dołu skorpion, w odcinku: [L F]ARSVL[EI].
Moneta w słabym stanie zachowania.

Osieck, gm. loco, pow. Otwock, okolica

- M.:** nieznane. **D.:** styczeń 2007 r. **L.:** 1 moneta.
Nerva, denar, 96 r., Rzym, RIC II 1 (ryc. 69).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., IMP NERVA CAES AVG [P] M TR P COS II P P;
Rv. Aequitas stojąca w l. trzyma wagę i róg obfitości, AEQVITAS AVGVST.
Moneta w średnim stanie zachowania.

Osieck, gm. Oborowo, pow. Toruń,

- M.:** nieznane. **D.:** sierpień 2007 r. **L.:** 1 moneta.
Hadrjan, denar, lata 117–118, Rzym, 18 mm, RIC II 11 lub 19 lub 42.
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr. z draperią na l. ramieniu, [...]ESA[...]AN HADR[...];
Rv. Iustitia siedząca w l. trzyma paterę i berło, w odcinku: [I]VSTITI[A], legenda otokowa nieczytelna.
Moneta w słabym stanie zachowania.

Płock, pow. grodzki, okolica

M.: nieznane, ok. 10 km na wschód od miasta. **D.:** wrzesień 2004 r. **L.:** 1 moneta.

Wes p a z j a n, denar, 75 r., Rzym, RIC II 90.

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., IMP CAESAR VESPASIANVS AVG;

Rv. Pax siedząca w l. trzyma gałązkę, [PON MAX] TR P COS V[I].

Moneta w słabym stanie zachowania.

Płońsk, m. pow., okolica

M.: nieznane miejsce od strony Raciąża. **D.:** nie później niż kwiecień 2005 r. **L.:** 1 moneta.

K o n s t a n t y n I, Ae3 (follis), lata 324–326, Cyzicus, RIC VII 24 lub 34 (ryc. 70).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [CONSTAN]-TI[NVS P F AVG];

Rv. Brama obozowa z dwiema wieżyczkami, powyżej gwiazda, PROVIDEN-[TIAE AV]GG; w odcinku: SMKΔ (lub SMKΔ•).

Moneta w słabym stanie zachowania, mocno ukruszona przy brzegu.

Pułtusk, m. pow., okolica

M.: nieznane. **D.:** nie później niż czerwiec 2007 r. **L.:** 1 moneta.

M a r e k A u r e l i u s z, denar, 165 r., Rzym, RIC III 142 (ryc. 71).

Av. Głowa w pr., M ANTONINVS AVG — ARMENIACVS;

Rv. Annona stojąca w l. trzyma kłosa zboża i róg obfitości, z l. modius, z pr. statek, P M TR P XIX IMP III COS III.

Moneta w słabym stanie zachowania.

Ręczaje Polskie, gm. Poświętne, pow. Wołomin

M.: pole orne. **D.:** nie później niż styczeń 2007 r. **L.:** 1 moneta.

A n t o n i n u s P i u s, denar (*subaeratus?*), lata 148–149 lub 152–153, Rzym, RIC III 179 lub 222 (ryc. 72).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS AVG PIVS P P TR P XII (lub XVI);

Rv. Fortuna stojąca w l. trzyma ster oparty na globie i róg obfitości, COS — IIII.

Moneta w średnim stanie zachowania.

Sabnie, gm. loco, pow. Sokółów Podlaski

M.: nieznane. **D.:** grudzień 2006 r. **L.:** 1 moneta.

K o m m o d u s, denar, lata 186–187, Rzym, 19 mm, RIC III 160 (ryc. 73).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., M COMM ANT — [P] FEL AVG BRIT;

Rv. Virtus stojąca w l. trzyma figurkę Wiktorii i opiera się na tarczy, włócznia spoczywa wzdłuż l. ramienia, [VIRTVT AVG P M T]R P XII IMP VIII COS V P P.

Moneta w średnim stanie zachowania.

Serock, m., pow. Legionowo, okolica

M.: nieznane miejsce od strony Pułtuska. **D.:** nie później niż październik 2005 r. **L.:** 1 moneta. **Kom.:** z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością można założyć, że opisywana moneta pochodzi ze stanowiska opisanego niżej jako Wierzbica gm. Serock⁶.

⁶ Z informacji uzyskanych przez Pana Andrzeja Romanowskiego i z dokonanej przez niego weryfikacji w terenie wynika, że opisany wyżej denar Hadriana oraz 4 denary wyszcze-

H a d r i a n, denar (*subaeratus?*), lata 118–122, Rzym, 19 mm, RIC II 39b lub 118b (ryc. 74).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr. z draperią na l. ramieniu, [IMP] CAE[SAR] TR[AIAN HAD]RIANV[S AVG];
Rv. Concordia siedząca w l. trzyma paterę i opiera łokieć o figurę Spes, pod krzesłem róg obfitości, P M TR [P] COS II (lub III ?); w odcinku: [C]ONC[ORD].
Moneta w złym stanie zachowania.

Seroczyn, gm. Wodynie, pow. Siedlce

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż listopad 2007 r. **L.:** 1 moneta. **Kom.:** na terenie tej wsi znaleziono także inne denary rzymskie.

T r a j a n, denar, lata 103–117, Rzym, RIC II ? (ryc. 75).
Av. Popiersie w wieńcu laurowym w pr. (z draperią na l. ramieniu?), IMP [...]NO AVG GER [...];
Rv. Zarys postaci siedzącej w l., legendy nieczytelne.
Moneta w złym stanie zachowania.

Sierpc, m. pow., okolica

A) M.: nieznanne na północ od miasta. **D.:** listopad 2004 r. **L.:** 1 moneta.

A n t o n i n u s P i u s, denar, lata 149–150, Rzym, RIC III 187 (ryc. 76).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS AVG PIVS P P TR P XIII;
Rv. Felicitas stojąca w l. trzyma kaduceusz i róg obfitości, COS — IIII
Moneta w średnim stanie zachowania.

B) M.: nieznanne. **D.:** czerwiec 2005 r. **L.:** 1 moneta.

A n t o n i n u s P i u s, denar, lata 152–153, Rzym, 19 mm, RIC III 219 (ryc. 77).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS AVG [PIVS P P TR P] XVI;
Rv. Westa stojąca w l. trzyma simpulum i palladium, CO[S] — IIII.
Moneta w złym stanie zachowania, rozwarstwienia blachy.

C) M.: pole orne, w obrębie kilkuset metrów. **D.:** nie później niż lipiec 2005 r. **L.:** 2 monety.

1. **T r a j a n**, denar, lata 114–117, Rzym, 18 mm, RIC II 320 (ryc. 78).
Av. Popiersie w draperii i wieńcu laurowym w pr., IMP CAES NER TRAIANO OPTIMO [AVG GER DAC];
Rv. Fortuna siedząca w l. trzyma ster i róg obfitości, P M TR [P COS] VI P P SPQR;
w odcinku: FORT RED.
Moneta w słabym stanie zachowania, skorodowana na powierzchni.

2. **A n t o n i n u s P i u s**, denar, 139 r., Rzym, RIC III 25 odm. lub 36 odm (ryc. 79).
Av. Głowa w pr., IMP T AEL CAES HAD[RI] ANTON[INVS];
Rv. Wiktoria krocząca w l. trzyma wieniec i liść palmowy, [AV]G PIVS P [M TR P COS II (P P)].
Moneta w słabym stanie zachowania, mocno ukruszona przy brzegu.

D) M.: nieznanne. **D.:** grudzień 2005 r. **L.:** 1 moneta.

A n t o n i n u s P i u s, denar, lata 145–161, Rzym, 18 mm, RIC III 155 (ryc. 80).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS — AVG PIVS P P;

gólnione poniżej jako znalezione w Wierzbicy, pochodzą z terenu domniemanej osady z okresu wpływów rzymskich w Jadwisinie, gm. Serock.

Rv. Libertas stojąca w l. trzyma liczydło i róg obfitości, TR PO-T — COS III; w odcinku LIB III.

Moneta w dobrym stanie zachowania, nieznaczne rozwarstwienia blachy.

E) M.: nieznane. **D.:** marzec 2006 r. **L.:** 1 moneta.

H a d r i a n, denar, lata 125–138, Rzym, 18 mm, RIC II ? (ryc. 81).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., HAD[...];

Rv. Postać (Roma?) siedząca w pr. na tarczy (?) trzyma włócznię lub długie berło i nieokreślony atrybut, legendy nieczytelne.

Moneta w złym stanie zachowania.

F) M.: nieznane. **D.:** nie później niż maj 2007 r. **L.:** 2 monety.

1. **T r a j a n,** denar *subaeratus*, lata 103–111, Rzym, 19 mm, 2,4 g, RIC II 127 (ryc. 82).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr. z draperią na l. ramieniu, IMP TRAIANO AVG GER [DAC P M TR P];

Rv. Spes krocząca w l. trzyma gałązkę i połę szaty, COS V P P SPQR OPTIMO PRINC. Moneta w słabym stanie zachowania.

2. **A n t o n i n u s P i u s** (Marek Aureliusz), denar, lata 145–147, Rzym, RIC III 431 (ryc. 83).

Av. Głowa w pr., AVRELIVS CAES-AR [A]VG PII F;

Rv. Spes krocząca w l. trzyma gałązkę i połę szaty, COS — II.

Moneta w średnim stanie zachowania.

Stare Grabie, gm. i pow. Wołomin

M.: piaszczyste wydmy na miejscu spalonych podczas I wojny światowej zabudowań.

D.: wrzesień 2006 r. (moneta nr 2) i nie później niż czerwiec 2007 r. (monety nr 1 i 3)

L.: 3 monety. **Kom.:** w tym samym miejscu znaleziono wiele innych monet od średnio-wiecznych po dwudziestowieczne.

1. **D o m i c j a n,** denar (według określenia znalazcy, bliższych danych brak).

2. **A n t o n i n u s P i u s** (138–161), denar, Rzym, 17 mm, RIC II ? (ryc. 84).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., napisy otokowe nieczytelne;

Rv. Zarys stojącej postaci kobiecej (?), napisy otokowe nieczytelne.

Moneta w złym stanie zachowania.

3. **A n t o n i n u s P i u s,** denar (według określenia znalazcy, bliższych danych brak).

Stare Lubiejewo, gm. i pow. Ostrów Mazowiecka

M.: pole orne w obrębie ok. 200 m. **D.:** połowa 2004 r. (moneta nr 1), nie później niż maj 2007 r. (monety nr 2 i 3). **L.:** 3 monety.

1. **W e s p a z j a n,** denar, lata 75–76, Rzym, 17 mm, RIC II 90 lub 101.

Av. Głowa w wieńcu laurowym w l, IMP CAESAR VESP[ASIANVS AVG];

Rv. Pax siedząca w l. trzyma gałązkę, [PON MAX]TR P [COSV(I)]I.

Moneta w słabym stanie zachowania.

2. **T r a j a n,** denar, lata 103–111, Rzym, 19 mm, RIC II 118 odm., BMC III 281–287 (ryc. 85).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr.. z draperią na l. ramieniu, [IMP] TRAIANO AVG GER DAC P M T[R P];

Rv. Aequitas stojąca w l. trzyma wagę i róg obfitości, COS V P P SPQR [OP]TIMO PRINC.

Moneta w średnim stanie zachowania, lekko uszkodzona przy brzegu (śląd po przerwanych otworze?).

3. **M a r e k A u r e l i u s z** (Faustyna Młodsza), denar, lata 161–176, Rzym, RIC III 714 (ryc. 86).

Av. Popiersie w draperii, w diademie w pr., FAVSTINA — AVGVSTA;

Rv. Salus siedząca w l. karmi węża owiniętego wokół ołtarza, SA–LVS.
Moneta w średnim stanie zachowania.

Steklin, gm. Czernikowo, pow. Toruń

M.: pole orne w obrębie ok. 50 m. **D.:** październik 2006 r. **L.:** 2 monety.

1. Antoninus Pius, denar, lata 140–143, Rzym, RIC III 102(d) (ryc. 87).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [AN]TONINVS AVG — PIVS P P COS III;
Rv. Virtus stojąca w l. trzymia odwrócona włócznią i parazonium, VIRTVS — AVG.
Moneta w średnim stanie zachowania.
2. Antoninus Pius (Faustyna Starsza), denar *subaeratus*, lata 141–161, Rzym, 17 mm, RIC III ?.
Av. Popiersie w prawo, [...] FAVSTINA AVG;
Rv. Stojąca postać kobieca, AETERNITAS.
Określenie i opis według znalazcy.

Stupsk, gm. loco, pow. Mława, okolica

M.: nieznanne. **D.:** maj 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Tr a j a n, denar, lata 101–102, Rzym, RIC II 60 (ryc. 88).

Av. Popiersie w wieńcu laurowym w pr.. z draperią na l. ramieniu, [IMP] CAES NERVA
TRAIAN AVG GER[M];
Rv. Wiktoria krocząca w l. trzymia wieniec i liść palmowy, [P] M TR P [CO]S IIII P P.
Moneta w słabym stanie zachowania.

Szreńsk, gm. loco, pow. Mława

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż luty 2007 r. **L.:** 1 moneta. **Kom.:** w tym samym miejscu znaleziono 2 brązowe zapinki; **Zbiór:** moneta i z towarzyszące jej zabytki prawdopodobnie w Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej w Mławie.

Antoninus Pius, denar, lata 155–158 (?), Rzym, 18 mm, RIC III 252 (?) lub 276 (?).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [...]V[...];
Rv. Postać kobieca (Pax?, Aequitas?) stojąca w l. trzymia nieokreślony atrybut i róg obfitości TR[...]X[...]II.

Moneta w złym stanie zachowania, mocno ukruszona przy brzegu na ok. połowie długości obrzeża.

Trzcianne, gm. loco, pow. Mońki, okolica

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż wrzesień 2006 r. **L.:** 1 moneta.

Marek Aureliusz (Lucjusz Werus), denar, lata 161–162, Rzym, RIC III, s. 250–253 (ryc. 89).

Av. Głowa w pr., IMP L AVREL VERVS AVG;
Rv. Nieczytelny.
Moneta w słabym stanie zachowania.

Tykocin, m., pow. Białystok

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż marzec 2007 r. **L.:** 1 moneta.

K a r a k a l l a, denar, lata 201–206, Rzym, RIC IV 150 (ryc. 90).

Av. Popiersie w draperii, w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS — PIVS AVG;
Rv. Cesarz w todze stojący w l. składa z patery ofiarę nad ołtarzem, VOTA SVS-CEPTA X.
Moneta w średnim stanie zachowania.

Warszawa, m. woj., okolica

A) M.: ugó r przy drodze gruntowej na północny wschód od miasta. **D.:** nie później niż czerwiec 2006 r. **L.:** 1 moneta.

K a r a k a l l a (?), AE-25, lata 198-217 (?), nieokreślona mennica autonomiczna w Tracji lub Mezji (Nikopolis?), 25 mm (ryc. 91).

Av. Popiersie w wieńcu laurowym w draperii w pr., AYT [...] INOC;

Rv. Nemezis stojąca w lewo trzyma nieokreślony atrybut i połą szaty, z jej l. strony koło, [...]ΩN.

Moneta w złym stanie zachowania.

B) M.: nieznane. **D.:** nie później niż marzec 2007 r. **L.:** 4 monety. **Kom.:** Monety zostały wyselekcjonowane podczas czyszczenia większej ilości miedzianych monet polskich z XVII–XVIII w. (głównie boratynek) pochodzących ze znalezisk w różnych miejsc w okolicach Warszawy.

1. K o n s t a n s lub K o n s t a n c j u s z II, Ae4 (follis), lata 341–346, nieokreślona mennica, RIC VIII ?, typ „VICTORIAE DD AVGG Q NN”, według LRBC (ryc. 92).

Av. Nieczytelny;

Rv. Dwie Wiktorie zwrócone do siebie trzymają wieńce, [...]D AV[...], napis w odcinku nieczytelny,

Moneta w złym stanie zachowania.

2. Nieokreślony cesarz, Ae3 (centenionalis), lata 364–378, nieokreślona mennica, RIC IX ?, typ „SECVRITAS REIPVBLICAE”, według LRBC (ryc. 93).

Av. Popiersie (w diademie?) w pr., [...]VG;

Rv. Wiktoria krocząca w l. trzyma wieniec i liść palmowy, napis w odcinku nieczytelny, [...]EI PV[...].

Moneta w złym stanie zachowania.

3. Nieokreślony cesarz, Ae3 (centenionalis), lata 364–378 (?), nieokreślona mennica, RIC IX ?, typ „SECVRITAS REIPVBLICAE” (?), według LRBC (ryc. 94).

Av. Popiersie w draperii i w pancerzu, w diademie w pr., napisy otokowe nieczytelne;

Rv. Wiktoria krocząca w l. trzyma wieniec i liść palmowy, napisy w odcinku i otoku nieczytelne.

Moneta w złym stanie zachowania.

4. Nieokreślony cesarz z IV–V w., Ae4, nieokreślona mennica, RIC IX–X ?, LRBC ? (ryc. 95).

Av. Nieczytelny;

Rv. Wiktoria krocząca w l. (ciągnąca za sobą jeńca?), legendy nieczytelne.

Moneta w złym stanie zachowania.

Węgrów, m. pow., okolica

A) M.: nieznane, nad rzeką Liwiec. **D.:** 2001 r. **L.:** 1 moneta.

T r a j a n, denar, lata 103–111, Rzym, RIC II 121 (ryc. 96).

Av. Popiersie w wieńcu laurowym w pr. z draperią na l. ramieniu, IMP TRAIANO AVG GER DAC P M TR P;

Rv. Felicitas stojąca w l. trzyma kaduceusz i róg obfitości, COS V P P SPQR OPTIMO PRINC.

Moneta w średnim stanie zachowania.

B) M.: nieznane. **D.:** nie później niż grudzień 2006 r. **L.:** 1 moneta.

T r e b o n i a n G a l l u s, AE-26, lata 252–253, Viminacium, 26 mm, AMNG I 168 (ryc. 97).

Av. Popiersie w zbroi i draperii, w wieńcu laurowym w pr., IMP C GALL VB P FELIX AVG;

Rv. Mezja stojąca w l. pomiędzy bykiem i lwem, P M S C-OL VIM; w odcinku: AN XVI.

Moneta w dobrym stanie zachowania.

C) M.: nieznanne. **D.:** nie później niż wrzesień 2007 r. **L.:** 1 moneta.

Antoninus Pius, as, lata 140–144, Rzym, RIC III 675 (ryc. 98).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [ANTONINVS]S PI-VS AVG P P[TR P CO]S III;
Rv. Annona stojąca w pr. trzyma kłosa zboża i róg obfitości, z l. modius, z pr. statek, po bokach S-C, [ANNONA] — AVG.

Moneta w średnim stanie zachowania.

Wielbark, gm. loco, pow. Szczytno, okolica

A) M.: nieznanne nad rzeką, ok. 2 km na zachód od wsi. **D.:** nie później niż październik 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Alexander Sever, aureus, lata 233–235, Rzym, RIC IV 139 odm. (odmiana notowana w RIC tylko jako denar; w BMC VI również nie uwzględniono tej monety w złocie; analogiczny aureus był wielokrotnie przedmiotem transakcji na rynku kolekcjonerskim⁷) (ryc. 99).

Av. Popiersie w draperii, w wieńcu laurowym w pr., IMP C M AVR SEV — ALEXAND AVG;

Rv. Fides stojąca w l. trzyma dwa znaki legionowe, FIDES MILITVM.

Moneta w złym stanie zachowania. Na zdjęciu wygląda na kopię wykonaną techniką odlewu. Nie można jednak wykluczyć, że obecny stan powierzchni aureusa jest skutkiem działania wysokiej temperatury (nadtopienia). Na monecie widać wyraźny ślad po otworze z obydwu stron (poniżej portretu cesarza na awersie i nad stojącą postacią na rewersie), który nie został przewiercony na wylot lub też uległ częściowemu zasklepieniu wskutek oddziaływania ognia. Aureus był oceniany przez doświadczonych kolekcjonerów monet (specjalizujących się raczej w późniejszych numizmatkach), którzy nie kwestionowali jego autentyczności oraz tego, że został wykonany ze złota.

B) M.: nieznanne. **D.:** październik 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Antoninus Pius (138–161), sesterc (?), Rzym (?), ok. 30 mm, RIC III ?.

Av. Zarys głowy w pr., napisy otokowe nieczytelne;

Rv. Zarys stojącej postaci, legendy nieczytelne.

Moneta w złym stanie zachowania.

Wierzbica⁸, gm. Serock, pow. Legionowo

M.: pole orne w obrębie ok. 1 km. **D.:** sierpień 2006 r. (monety nr 1 i 2), wrzesień 2006 r. (moneta nr 3) i marzec 2007 r. (moneta nr 4). **L.:** 4 monety. **Kom.:** na tym samym polu ornym znaleziono co najmniej 2 dalsze denary rzymskie (zob. wyżej Serock–okolica), 2 brązowe zapinki i inne, nieokreślone zabytki z brązu.

1. *Wespażjan*, denar, 73 r., Rzym, 18 mm, RIC II 65 (ryc. 100).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w l., IMP CAES [VESP AV]G CENS;

Rv. Cesarz siedzący w pr. trzyma berło i gałązkę, PON[TIF] — MAXIM.

Moneta w dobrym stanie zachowania, ukruszona przy brzegu (śląd po przerwanych otworze?).

⁷ Np. ostatnio na aukcjach: UBS Gold & Numismatics, Auction 64, 2006, poz. 216 oraz Hess-Divo A.G., Auktion 307, 2007, poz. 1664.

⁸ Jako rzeczywistą lokalizację stanowiska należy raczej przyjąć Jadwisin gm. Serock; zob. przypis 6.

2. **Antoninus Pius**, denar, lata 145–158, Rzym, 17 mm, RIC III ? (ryc. 101).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., AN[TONI]NVS [...];
Rv. Zarys stojącej postaci kobiecej trzymającej ster (?) i nieokreślony atrybut, TR PO[...]S IIII.
Moneta w złym stanie zachowania.
3. **Marek Aureliusz**, denar, lata 165–166, Rzym, 18 mm, RIC III 148 (ryc. 102).
Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., M ANTONINVS AVG ARMENIACVS;
Rv. Pietas stojąca w l. składa ofiarę nad ołtarzem i trzyma pudełko, PIETAS AVG TR P XX COS IIII.
Moneta w średnim stanie zachowania.
4. Nieokreślona cesarzowa z 2. połowy II w., denar *subaeratus*, Rzym (?), 18 mm, RIC ? (ryc. 103).
Av. Popiersie kobiety uczesanej w kok z tyłu głowy, w draperii w pr., napisy otokowe nieczytelne;
Rv. Zarys postaci kobiecej siedzącej w l., napisy otokowe nieczytelne.
Moneta w złym stanie zachowania.

Wykowo, gm. Słupno, pow. Płock

M.: nieznanne. **D.:** nie później niż luty 2007 r. **L.:** 1 moneta.

Tytus, denar, lata 79–80, Rzym, 18 mm, RIC II 25a (ryc. 104).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w l., IMP TITVS CAES VESPASIAN [AVG P M];

Rv. Wieniec na dwóch krzesłach kurulnych, TR P IX IMP XV COS VIII P P.

Moneta w średnim stanie zachowania.

Wyszków, m. pow.

M.: nieznanne nad rzeką Bug. **D.:** czerwiec 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Marek Aureliusz, denar, lata 175–176, Rzym, 18 mm, RIC III 350.

Av. Popiersie w draperii, w wieńcu laurowym w pr., M ANTONINVS — AVG GERM SARM;

Rv. Mars kroczący w pr.. trzyma włócznię i trofeja, TR P XXX [IMP VIII C]OS III.

Moneta w średnim stanie zachowania.

Wyszków, m. pow., okolica

M.: ok. 10 km na południowy zachód od miasta. **D.:** wrzesień–październik 2006 r. **L.:** 2 monety.

1. **Antoninus Pius**, denar, lata 145–161, Rzym, 18 mm, RIC III ? (ryc. 105).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [...]NINVS[...];

Rv. Postać kobieca stojąca w l. trzyma nieokreślony atrybut i róg obfitości, [...]IIII.

Moneta w złym stanie zachowania.

2. **Antoninus Pius**, denar, lata 147–148 lub 157–158, Rzym, RIC III ? (ryc. 106).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., [...]NTON[...]XI;

Rv. Zarys stojącej postaci, legendy nieczytelne.

Moneta w słabym stanie zachowania, ułomek (brak ok. 3/5 krawędzi).

Wyszogród, m., pow. Płock

M.: trawnik na terenie miasta. **D.:** jesień 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Antoninus Pius, denar, lata 156–157, Rzym, 18 mm, RIC III 262 (ryc. 107).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS AVG — PIVS [P] P IMP II;

Rv. Annona siedząca w pr. trzyma róg obfitości w obydwu rękach, u jej stóp modius, TR P[O]T XX COS IIII.

Moneta w słabym stanie zachowania.

Zakroczym, m., pow. Nowy Dwór Mazowiecki

M.: przy drodze krajowej nr 7 przy stacji paliwowej Statoil w stronę Gdańska. **D.:** nie później niż 2004 r. **L.:** 2 monety.

1. Marek Aureliusz (Kommodus), denar, lata 175–176, Rzym, RIC III 622 (ryc. 108).

Av. Popiersie w draperii w pr., COMMODO CAES AVG — FIL GERM SARM;

Rv. Spes krocząca w l. trzyma kwiat i połę szaty, S[PES] PVBLICA.

Moneta w średnim stanie zachowania.

2. Nieokreślony cesarz z 2. połowy IV w. (?), Ae3 (centenionalis?), nieokreślona mennica, RIC IX ?, LRBC ? (ryc. 109).

Av. Zarys popiersia w pr., legenda otokowa nieczytelna.

Rv. Zarys Wiktorii kroczącej w l., napisy w odcinku i w otoku oraz ew. znaki w polu nieczytelne.

Moneta w złym zachowania

Zakroczym, pow. Nowy Dwór Mazowiecki, okolica

M.: pole orne w obrębie ok. 30 m. **D.:** maj 2006 r. **L.:** 2 monety.

1. Antoninus Pius, denar, lata 147–148, Rzym, 18 mm, RIC III 162 (ryc. 110).

Av. Głowa w wieńcu laurowym w pr., ANTONINVS AVG — PIVS P P TR P XI;

Rv. Annona stojąca w l. trzyma kłosy zboża nad modiusem i kotwicę, COS — IIII.

Moneta w średnim stanie zachowania.

2. Marek Aureliusz (Lucjusz Werus), denar, lata 161–162, Rzym, 18 mm, RIC III 482 (ryc. 111).

Av. Głowa w pr., IMP L AVREL [VER]VS A[V]G;

Rv. Providentia stojąca w l. trzyma glob i róg obfitości, PROV [DE]OR TR P II COS II.

Moneta w słabym stanie zachowania.

Załużki, gm. loco, pow. Płońsk, okolica

M.: nieznanne. **D.:** sierpień 2005 r. **L.:** 1 moneta.

Tr a j a n, denar, lata 103–117, Rzym, 18 mm, 2,72 g, RIC II ? (ryc. 112).

Av. Popiersie (w draperii?) w wieńcu laurowym w pr., [...]GER DA[...];

Rv. Postać kobieca stojąca w l. trzyma nieokreślony atrybut i róg obfitości, [...] QR O[...].

Moneta w złym stanie zachowania.

Żabieniec, gm. Parysów, pow. Garwolin

M.: pole orne w obrębie ok. 150 m. **D.:** październik 2006 r. **L.:** 2 monety.

1. We s p a z j a n, denar (określenie według znalazcy, bliższych danych brak)..

2. H a d r i a n, denar, lata 134–138, Rzym, 15 mm, RIC II 240.

Av. Popiersie w wieńcu laurowym w pr. (z draperią na l. ramieniu?), HADRIANVS AVG [COS III] P P;

Rv. Galera płynąca w l., FELICITATI AVGVSTI.

Moneta w słabym stanie zachowania.

Żelechów, m., pow. Garwolin, okolica

M.: nieznanne, nad rzeką Wilgą. **D.:** czerwiec 2007 r. **L.:** 1 moneta.

Antoninus Pius (Faustyna Starsza), denar (*subaeratus?*), lata 141–161, Rzym, RIC III 360a (ryc. 113).

Av. Popiersie w draperii w pr., [DI]VA FAV-[ST]INA;

Rv. Ceres stojąca w l. trzyma kłosa zboża i długą pochodnię, [A]VGV[ST][A].

Moneta w słabym stanie zachowania.

WYKAZ SKRÓTÓW

AMNG I — *Die antiken Münzen Nord-Griechenlands*, t. I–IV, Berlin, 1898–1935; tom I: B. Pick, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, Berlin, 1898.

BMC — *Coins of the Roman Empire in the British Museum*, t. I–VI (wyd. H. Mattingly, R. A. G. Carson), London 1923–1962.

LRBC — *Late Roman Bronze Coinage*, t. I–II (wyd. P. V. Hill, J. P. C. Kent, R. A. G. Carson), reed. Spink & Son Ltd., London 1976.

RIC — *The Roman Imperial Coinage*, t. I–X (wyd. H. Mattingly, E. A. Sydenham, C. H. V. Sutherland, R. A. G. Carson, P. H. Webb, J. W. E. Pearce, P. M. Brunn, J. P. C. Kent), London 1923–1994 (tom I — wydanie 2.; tom II — wydanie 1.).

RRC — M. H. Crawford, *The Roman Republican Coinage*, Cambridge 1974.

M. — miejsce znalezienia

Ok. — okoliczności

D. — data znalezienia

L. — liczba znalezionych monet

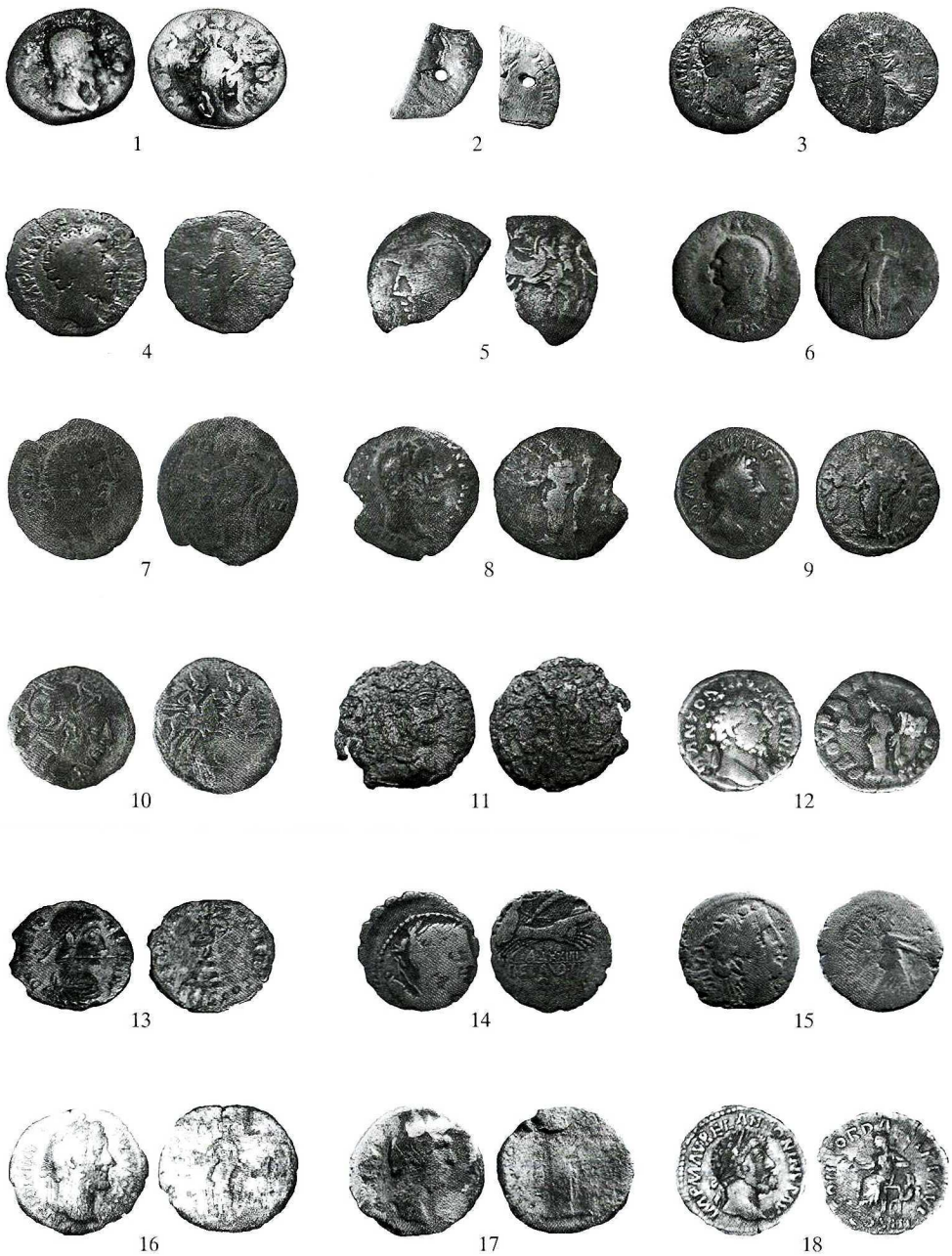
Kom. — komentarz

ARKADIUSZ DYMOWSKI

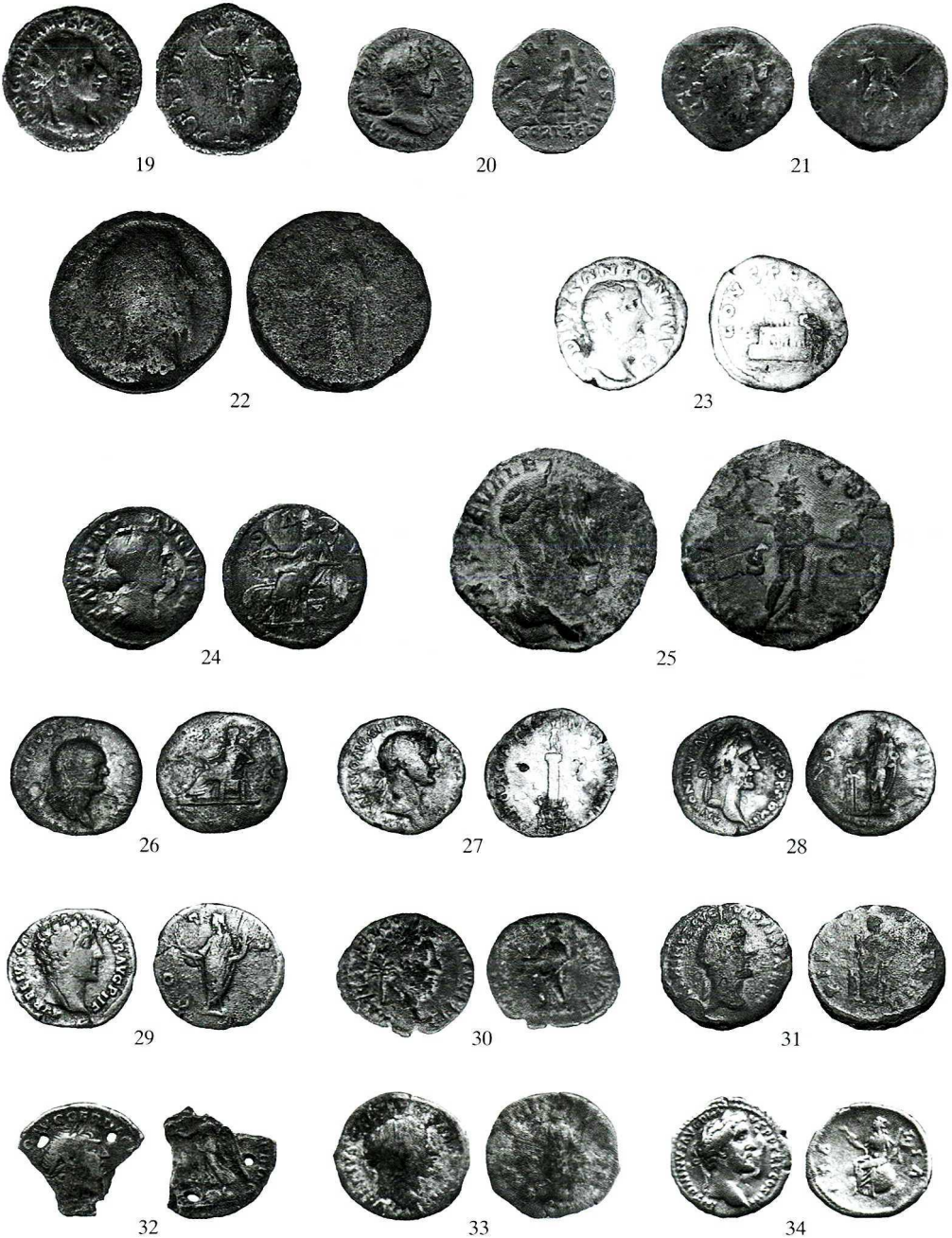
THE RECENT FINDS OF ROMAN COINS FROM EAST-OF-THE-VISTULA MAZOVIA AND PODLASIE

(Summary)

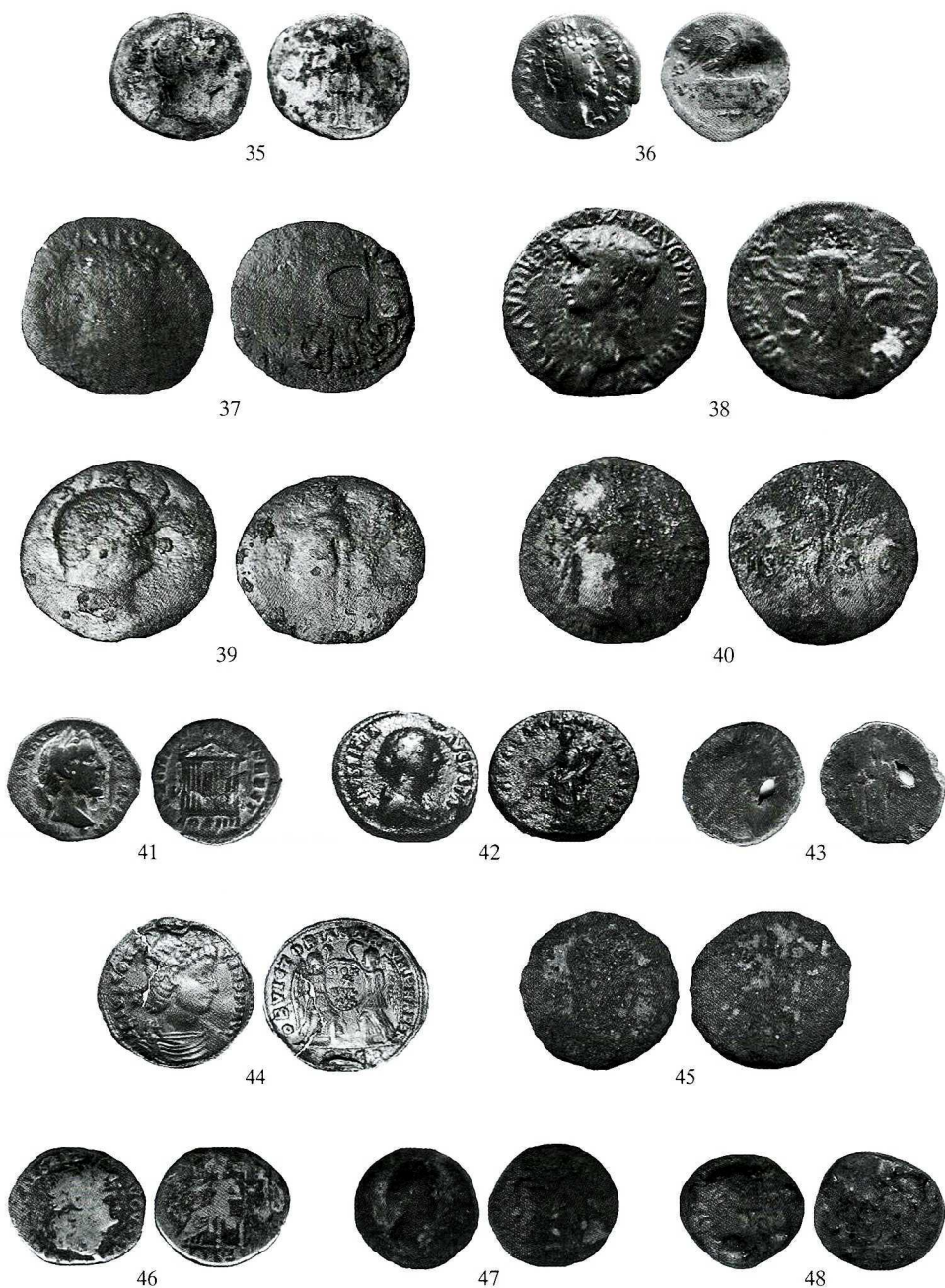
139 Roman coins from 84 new finds have been registered in east-of-the-Vistula Mazovia and Podlasie. All of the coins had been found by private persons in the past few years. Description of the major part of the objects have been based on photographs.

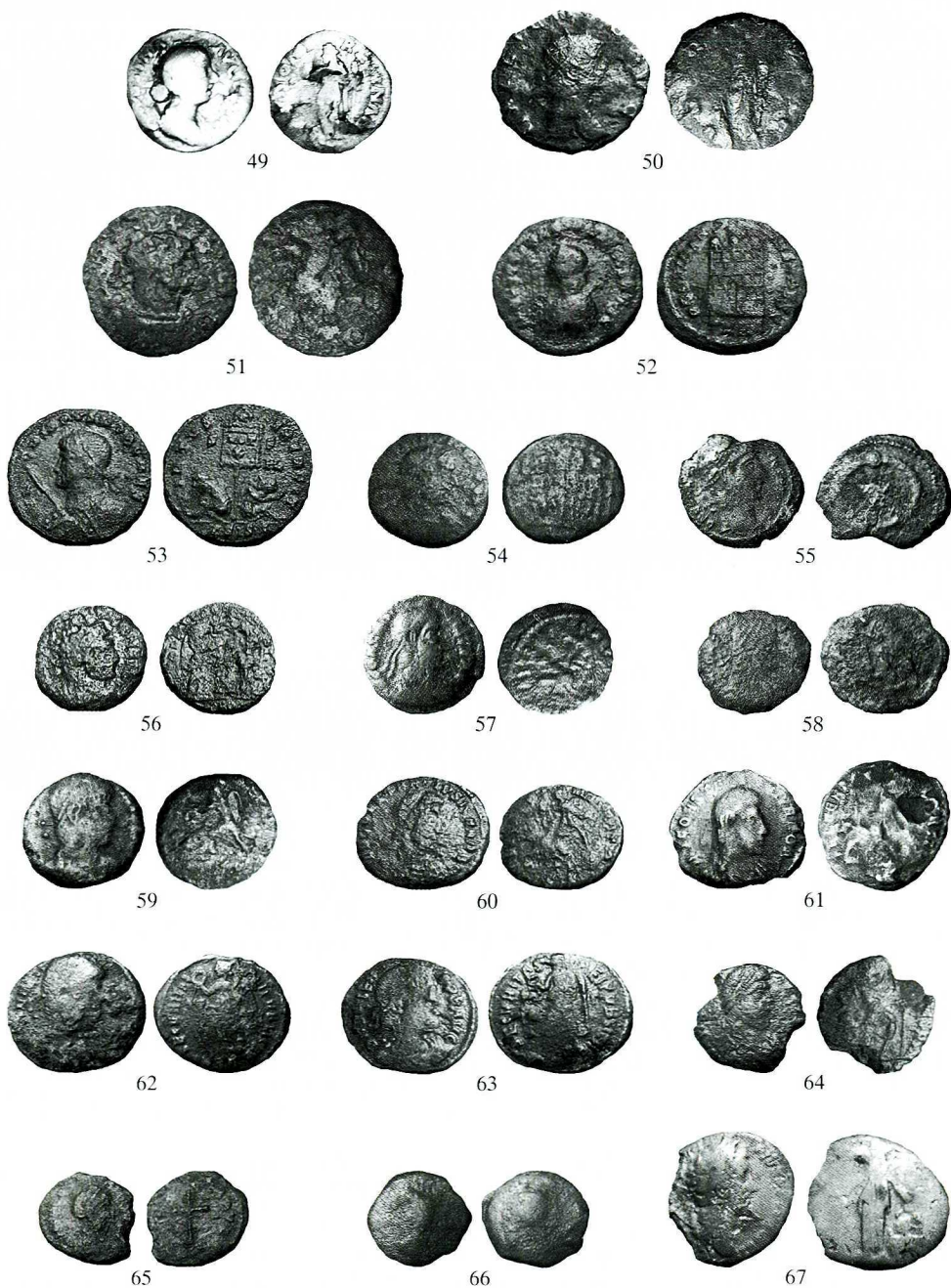
Tablica I. 1. Białobrzegi; 2–4. Białystok; 5–9. Bodzanów-okolica; 10. Brok-okolica; 11. Chociszewo; 12. Ciechanów-okolica A; 13. Ciechanów-okolica B; 14–15. Ciechanów-okolica C; 16. Cieszkowo Kolonia; 17. Czerwińsk nad Wisłą; 18. Dobrzyniewo Duże. Skala 1:1

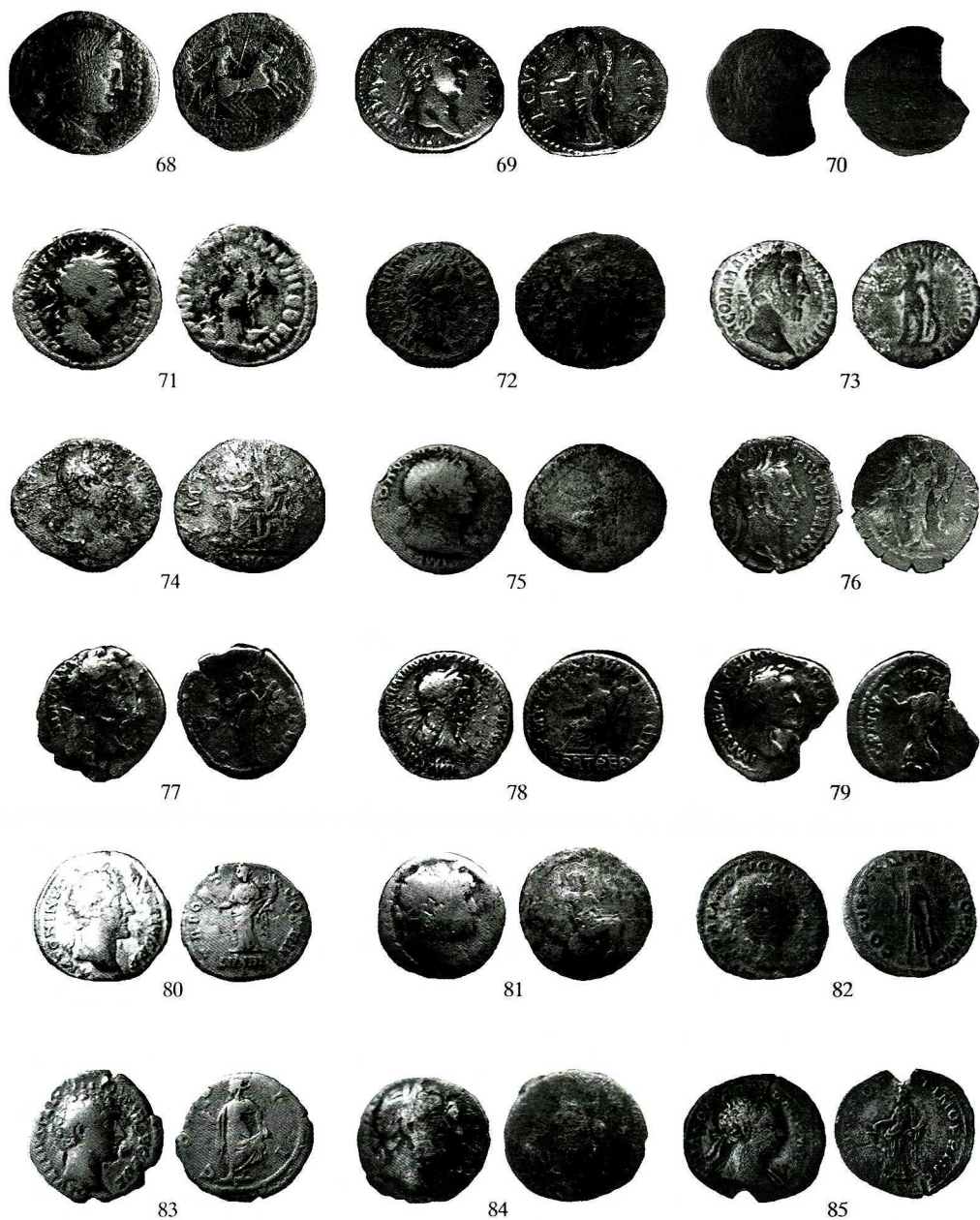
Tablica II. 19. Drohiczyn; 20. Działdowo-okolica; 21. Golymin-okolica; 22. Grodziec; 23–24. Hołowienki; 25. Jadów; 26–29. Kamienica; 30. Kikoły; 31. Kobylniki; 32. Kołoząb; 33. Krasnosielc; 34. Krubin. Skala 1:1

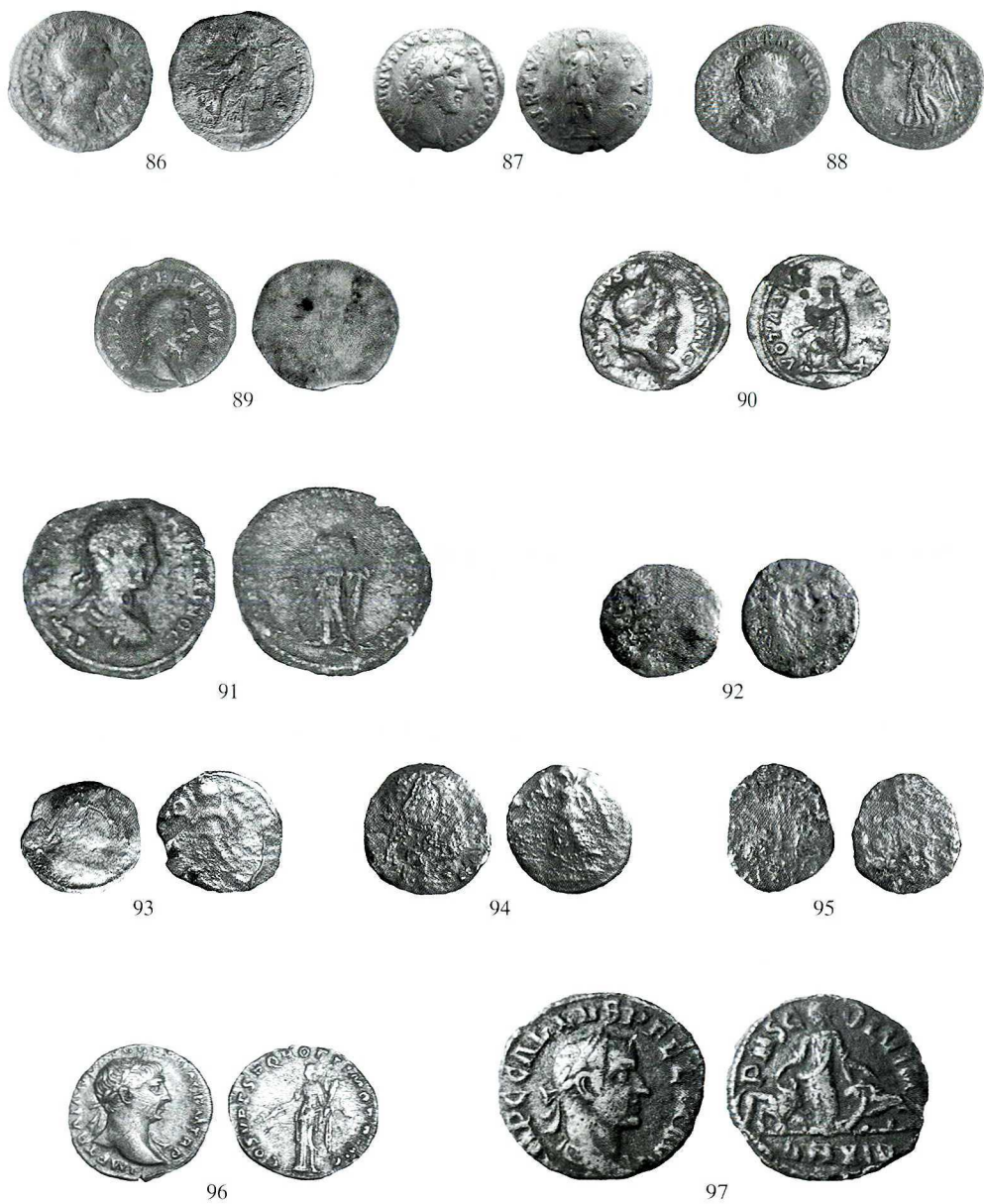
Tablica III. 35–36. Lipno-okolica; 37–40. Liw; 41. Liw-okolica; 42. Łomża; 43. Mońki-okolica; 44. Nasielsk B; 45. Nieciecz; 46. Nowy Dwór Mazowiecki B; 47–48. Nowy Dwór Mazowiecki C. Skala 1:1

Tablica IV. 49. Nowy Dwór Mazowiecki D; 50–66. Nowy Dwór Mazowiecki-okolica; 67. Nowy Nacpolsk. Skala 1:1

Tablica V. 68. Opinogóra; 69. Osieck-okolica; 70. Płońsk-okolica; 71. Pułtusk-okolica; 72. Ręczaje Polskie; 73. Sabnie; 74. Serock-okolica; 75. Seroczyn; 76. Sierpc-okolica A; 77. Sierpc-okolica B; 78–79. Sierpc-okolica C; 80. Sierpc-okolica D; 81. Sierpc-okolica E; 82–83. Sierpc-okolica F; 84. Stare Grabie; 85. Stare Lubiejewo. Skala 1:1

Tablica VI. 86. Stare Lubiejewo; 87. Steklin; 88. Stupsk-okolica; 89. Trzianne-okolica; 90. Tykocin; 91. Warszawa-okolica A; 92-95. Warszawa-okolica B; 96. Węgrów-okolica A; 97. Węgrów-okolica B. Skala 1:1

Tablica VII. 98. Węgrów-okolice C; 99. Wielbark-okolica; 100–103. Wierzbica; 104. Wykowo; 105–106. Wyszaków-okolice; 107. Wyszogród; 108–109. Zakroczym; 110–111. Zakroczym-okolice; 112. Żaluski-okolice; 113. Żelechów-okolice. Skala 1:1